1033

॥अथगोपालकारिकासोमप्रयोगस्य॥

॥श्रीमहागणपतयेनमः॥सोमेनयक्ष्यमाणस्ययस्यपित्राद्यस्त्रयः॥नेजिरेसोमयागेनसस्याद्विछिन्नसो
मपः॥आजह्नेनसपंक्ष्यग्रेमवशीर्षगवंपशुं॥यस्यवेदप्रवेदीचविछिद्येतेत्रिरुषं॥सवेऽग्नीललोनाम
यज्ञेवल्लपतीपतिः॥विछिन्नसोमपानेवाऽग्नीलणउदाहृतः॥आजह्नेतान्निनेधत्रंलललामंसत्वजंपशुं॥
द्वादशेकत्रिचत्वारोदीक्षाकल्पादीक्षाकल्पेावस्थितःउदाहृता॥आमानुकूलदिवसोपक्रमादिक्षेया
यदि॥नक्षत्रदीक्षायागस्तुपौर्णमास्यांव्यवस्थितः॥५॥दीक्षासुत्याचनक्षत्रेभूत्रेकौषीतकेमतात॥
अमायांस्याद्यदासुत्यादीक्षाद्वादशतत्रतु॥इष्वानिष्वापिनित्यदीक्षाङ्गानुपपत्तितः॥वित्रास्त्वंत्यतरे
त्रेणादक्षिणापथवासिनां॥प्रतीतुरुमिकाजेयाउत्तरापथवासिनां॥द्वादशप्रक्रमव्यासःप्राग्वंशःषोडश
यतः॥पदानित्रीणिशिष्ट्वाग्रेकपञ्चत्यंवपदानिच॥मध्येद्वादशकस्तत्रविस्तरःस्वल्वदर्शितः॥प्राग्वंशस्य
विस्तारस्यप्रमाणान्युपपत्तितः॥वक्ष्येपदानिचत्वारिपूर्वमिष्वतुरस्रकं॥अंगुलाम्यष्टषष्टिश्चद्वादशैवति
लास्तुनाः॥विष्कंभस्त्वपरस्याग्नेःकार्यस्त्वर्द्धेनमंडलं॥विष्कंभोदक्षिणस्याग्नेःषण्णवत्यंगुलानितु॥तिला
नांविंशतिःसैकातदर्धेनैवमंडलं॥स्रुवानाऽदक्षचतुर्नीतेरुक्त्वातुपरिमंडलं॥प्रत्येस्यंधानियम्याथ

उत्तरंधनुरुत्सृजेत॥पश्चादारुवनीयस्यवेदिर्क्षितसंमिता॥परिशिष्टस्तुविज्ञेयोवेदेःप
श्चात्परानलात॥इदंविष्णुरितिशांतिप्रतिसरविधयः॥तत्रस्यर्त्विजोवस्त्रानंकञ्चुकेनोत्तरीय
नवमनंजोक्षणाश्रीःप्रयोगाः॥अन्वाधानादिषङ्गत्वयग्नितिचसमारोथवश्रीनरत्योर्गछेदर्शेनतु
ऊनस्तदनुगृह्णतिक्षान्नोमारणीकः॥शालोमविश्योत्तरतोमथित्वाधुक्त्यवोक्ष्यवित्र
त्यवाग्नीन॥मनस्वतीसंप्रतिप्रवर्ग्यदीक्षांतिमवेदप्रगन्मवंशे॥पुनःपुनश्चापिवित्रत्यहोता
स्रुवेणकृशंनाऽग्नथस्रुचैव॥यूपाङ्गतिर्यूपयजुःक्रियाचतोद्वतोपायनपाचनादि॥९५॥प्राय
णास्मायेत्यदीक्षणीयादिवैवशोलोमविशेषतथैव॥क्षौमेसुरंवाऽजनतोयहृद्यंगवीनधुंजील
शराश्वतीर्थ्याः॥स्वस्त्युत्तराणीतिवदेद्वयज्वापयस्वतीरावमनंवतस्य॥प्रागुक्तदीक्षेष्टिविधौ
वनुस्कावित्त्यपत्नीयजनांतृमिष्टिः॥अन्वाहिताएवदीक्षणेष्टेधार्यानवान्वाहितिस्मरत्र॥
तीर्थादिकंपत्न्युपवेशनांततोध्रुवाद्यायनदैक्षहोमाः॥सन्यर्थमन्यान्यहिलोतियज्वासदी
क्षितोसीत्यनुशासनांते॥नदीक्षितःस्नातिजुहोतिदद्याज्जपेत्यवेद्यावभृथाद्धरिस्मृ॥ज्योतिष्म

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June 2017

तोदीक्षितपत्निवाद्येवत्येषुचत्रिस्तनकादिषुस्यात्॥ऽषेवंचत्रिस्तनाद्युक्ताधानंज्योतिष्मतादिकं॥२७॥
अंगारोदडूनिरूहादिःपत्नसंहंतस्त्वग्नेत्रकः॥अग्निहोत्रविधिःपत्न्यादक्षिणाग्नोपवेक्षतो॥स्तनानांपरि
मालंस्यान्नदेक्षेषुव्रतेषुतु॥त्रिस्तनाद्यपिपुंसःस्याद्दक्षप्रेवव्रतंस्त्रियः॥प्रयास्यन्दीक्षितोरण्याःसमा
रोपयतेत्रयं॥उत्पत्निक्रमतोग्नेयंतत्क्रमेणदथकृतयो॥समारोपणपक्षेस्याद्दकुप्रयाणंनवान्यत्॥
बहिःसंभरणादिस्याद्यदिपूर्वमसंभृतं॥तिरःपवित्रेत्वथपूर्णपात्रादयःपयोवाज्यवनीयपूर्वं॥स्रुवेंी
ध्रुवासीत्युपधायतस्यांधर्मस्त्विध्मायुषइत्यादित्या॥२५॥पर्यग्निरक्षस्त्ववाग्विसर्गआयायतांस्यान्नृ
तआऽईएव॥स्यातांनवाज्यभागौचत्रिंगाद्यौवाजनांनवा॥शाम्यंतःस्रक्त्विनोकांतोनिनयेत्पूर्णपात्रकं॥
स्रुस्त्रीप्रध्वर्युरिवत्रत्नस्त्रीप्रेवाज्यवर्धनं॥प्रदेशिनीचोपकनिष्ठिकाचप्रदेशिनीवैवकनिष्ठिकाच॥सम
ध्यमाग्रेरविप्रानकालेऽक्तवाथराज्ञोंगुल्यो॥नियुक्ताः॥कनिष्ठयाध्यमयाकनिष्ठ्यातथैवच॥प्रदेशि
न्यामहानाम्यात्स्रुस्त्रीमानंविधीयते॥अपोऽशित्वैवदयःसुपर्णीदंउपयच्छेदिहवानुदिष्टं॥ब्रीहीन्यवी २
त्वाथरणीवराजासंदीवसोमंप्रतिमंत्रयेत॥३०॥विमुच्यदक्षिणंकर्मबहिःसंभरणादिकं॥आग्न्वा

जघ्वकाग्नस्यादिध्मोद्यविंशतिर्नवेत्॥निनीयतंऽकायोन्यंविमुच्यैवग्रपादयेत॥ब्रह्मोपवेक्षानांतंवाक्षवाद
क्षिणमोचनं॥विष्टप्रस्कंदनांतेन्यंविमुच्यैवग्रपादयेत॥ब्राह्मणाऋत्विजोन्येवाधासंधादानईरिताः॥व
र्मस्तरणंध्वर्युर्निधायोपस्थितिःस्वयं॥मादेवानामितिस्रुग्भ्यांब्राह्मणेजलसेचने॥ग्रहःसिक्तंगृहीत्वाहुत
ग्रसिंचेदमंत्रकं॥संकल्पःसोमराजस्यपादौप्रक्षालयाम्यहं॥३५॥वासएवापरिवारस्यात्सोमस्याप्या
यनादिकं॥उपसत्त्वथवात्रैववासएवास्याऽउपस्थितिः॥यद्योपस्तरणीयादिमधुपर्कस्तथाभवेत्॥अध्व
र्युर्गविशास्त्यत्रऋत्वोत्सृजतेतिवा॥अग्निर्यज्ञमिंद्रियेत्याद्यासंभाराएकविंशतिः॥अग्नेजीनित्रमित्या
दिनिर्मथ्यस्याहउच्यते॥ऽऽंतोमार्जनांतस्यात्यक्षात्वाशित्रपक्षके॥ग्रर्वाशित्रपक्षेतुद्यापणंसंमर्शनां
तकं॥आतिथ्याबर्हिषोबर्हिःस्रुत्वाद्युपसदःसह॥घस्तरेलोवसंभृत्यस्रुत्वोद्धिध्मंत्रतुर्दश॥४०॥अन्यद्या
पसिदादिःस्यात्सर्वंघस्तरएवतु॥ग्रवर्ग्यस्यद्वितीयादिप्रयोगस्यक्रमोभवेत्॥स्रुष्टूप्रदंतीरिहशंति
राधासाद्यास्रुक्धार्योअपराग्नितोग्ये॥वेदेनधर्मंचरवरेनिधायबध्नंतिवत्संवतोद्धयंति॥अग्नीन्मद
तीरिसुस्रुकापाणीप्रष्टापरिस्तरः॥स्यग्नाग्निहोत्रहवणीजुहूमुपभृतंस्रुवं॥आज्यस्थालीचिवेदंचवेदा

यन्निति सादयेत्॥ ब्रह्माष्टम्यामिमौ वाच्यौ यज्ञवेषाय निष्टपेत्॥ मदंतीरिह संस्कृत्य शुंधध्वं निर्वपेद्धुतं॥
रुत्वा पर्यग्नि पर्यवेदः स्यादानं वेदिकर्म च॥ ५॥ अग्नेर्गृहपतेपूल्मा प्रतीनां पयएव च॥ ततो धिश्रयणं
दिस्यात्तोक्षण्युत्सवनेरुते॥ आज्यंपात्रांतरेशिष्वा सादनार्थस्कवस्यतु॥ सर्वासुधौवनंत्रेणगृही
त्वोन्मरुनादिकं॥ एतेऽसदंतान्मंत्रेण विष्वग्निरंतरेण॥ स्योनोमनसेनंऽस्येतिपत्न्यः
॥ ध्रुवाघ्रेतयासादनंसादनंत्रोक्षणादिकं॥ त्रेषस्त्रक्त्वमसंमृष्टिध्रुवायामहीरित्यपि॥ ध्रुवास्येषास
दनांतविष्णुनीलोमिमंत्रेण॥ जुह्वामहोयहायागेत्वारस्तूपनत्यपि॥ एकपंचत्रयोदशांसदश्चता
रिसंवरः॥ ५०॥ त्रीणिसप्तदशविधनिद्वयमधंतुसंवरः॥ अष्टावुत्तरवेदिः स्यादर्धियूपावटंनवेत्॥ नि
रांछनंबर्हिस्त्रीलिपाशाःपंचदशांगुलात्॥ पाशाऽत्तरवेद्यंसौद्विपदेसदशांगुले॥ चुनर्दशांगुलेश्रोणी
सदशांगुलकेपदे॥ हविर्धानेचवेद्यंसौसप्तकेसदसोमितिः॥ सषडंगुलकेकंधेवेदिश्रोण्योर्निरांछ
नं॥ षट्त्रिंशत्यदिकाष्टाशास्याऽत्तरयपाशिका॥ एकस्मिन्पंचकेचैवद्वयेचत्रंगुलाधिके॥ त्रं ३
गुलोनेत्रिकेचैवत्रत्येकंचचतुष्टये॥ ५५॥ अर्धसार्धद्वयेचस्याच्चतुर्विंकत्रवाधयोः॥ त्रिषुपत्ये

कमर्धचसार्धषड्विंशुयुकपदे॥ विंशेद्वेषंतयोश्चैवद्वाविंशांछंकवस्मृता॥ नवमात्याश्चतस्रश्चाष्टा
र्धन्यंछनंनवेत्॥ विंशत्यक्षण्यामानीतिर्यञ्चानीतुषोऽग्नी॥ दक्षाद्विंशत्यमेशंकावंतंषष्ठेनियम्यव॥
आकृष्यन्यंछननंनादक्षिणेत्तरपार्श्वयोः॥ निरांछनात्यदंहित्वावेदिश्रोण्योर्मितिर्नवेत्॥ निरांछनाद
रक्षितुहित्वास्यात्सदसोमितिः॥ तस्यश्रोणीद्वितीयेनशंकुनासप्तमेनव॥ ६१॥ तस्यांसौकल्पयेछंको
पंचमाद्यत्रयोदशात्॥ नवमाष्टादशांत्यांचहविर्धानेपरांसकौ॥ सप्तमात्त्वोऽशाद्यस्याद्धविर्धानांस
योर्मितिः॥ श्रोण्यंसाःस्युःपदेपाशाद्धविर्धानस्यपंचनिः॥ दशमैकोनविंशांत्यांश्रोणीजौत्तरवेदिको॥
चतुर्दशैकविंशान्यांतस्याऽसौऽकल्पयेत्॥ पंचाशदंगुलेश्रोणीपाशादंसौदशैनितौ॥ पंचदशाद्यावि
शान्यांवेद्यंसोदशैपदे॥ अग्नीध्रस्याष्टमात्सप्तदशाद्यस्याद्वदक्षिणा॥ श्रोणीपाशात्पदेषोडशमे
षुचतुर्थ्यः॥ ६०॥ श्रोण्योर्मध्यंविमायान्यांश्रोणीमध्याच्चतुर्थ्यः॥ नवेद्वादशविंशान्यांमंसयोःश्रो
णिवक्रिया॥ आग्नीध्रीयवदेवस्यान्नाऽजीलीयंचदक्षिणा॥ धिष्ण्याऽरत्निमानास्पुरंतरालंतथैवच॥
संउलाश्चतुरस्रावातेवस्युरुत्तरयेसमाः॥ पाशाश्चत्वारिरुक्षाऽलिर्हविर्धानस्यपंचतु॥ औडंबरीवोप

रवानपदेनैकेनमापयेत्।।सद्रःपूर्वोत्तरान्यसज्ञादेशयदक्षये।।होतुर्धिष्ण्यस्यप्रध्यस्यात्वादेशेनतुमंडलं।
होतुर्धिष्ण्यस्रुक्पृष्ठ्याया।मितरेदक्षिणोत्तरा।।७०।।अरत्निचतुरस्रंतुकृत्वासक्रिशुंकव।।घादेशार्धनिवैकं
कंपरिलेपरवानलिरेवत्।।पदाद्दक्षिणतोरत्निरोहंवर्यावदंतथा।।उपग्रवरणीस्रुक्नोपिन्वनमोंजमेव
च।।घाकारोदक्षिणहवनीसमिधःऊग्रवेदकं।।स्रुवोपयमरज्जवपरिध्यग्नीधदृष्टिके।।धवित्रेसमिध
स्त्रालीधवित्रंचकपालके।।स्रुवंकुशमयंवेदमासंदीमदृमेवच।।धर्मेतिहोत्रमंत्रेणसिकतामोंजरो
हिते।।अनुघ्रकीयोजिनेनप्रोर्णुयाहुपतिष्ठते।।७५।।घवर्म्यनुघ्रास्यपशोस्रुशरवाप्रातिष्यबर्हि
स्त्विदृक्षिण्यवत्स्यत।।प्रोक्षणीघ्रयेधंस्वसधाय्यमग्निंस्योस्रुशरवाहरणादिसर्वं।।वत्सापाकरणं
कृत्वाग्न्यादधातीधमादिकं।।कृष्णिदाहवनीयाग्निंप्रणेष्यन्स्वधसोमकं।।शालामुखीयमग्रेणनी
लाग्निंछदृगत।।घणीतेतेनमार्गेणनीत्वासंधांतुसादयेत।।त्रेधपदंविनज्याहवनीयेतूध्वतेत्रिषु।।स्रो
त्रविद्यृतंदत्वाद्विहस्तंनीवन्मलकं।।वपाम्नपल्योरग्नेअधुर्योःप्रेषतिछति।।अग्नीषणीसमिधा ४
धीन्स्तीर्त्वापात्रालिसादयेत।।८०।।शालामुखीयमग्रेणस्फ्यहवन्यौजुहूध्रुवा।।उपभृद्धृतयंचैवस्रुवं

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ASIATIC

चस्वधितिंतथैव।।घाज्यस्थालीमध्वेदंवेदायनेवच।।अत्रैवोषधपात्रालिपक्षाद्घाज्यविलापनं।।प्र
स्तोताग्रेनप्रणीतांवोवांवेषायनिधेत।।देवःप्रेक्षनिरूप्याज्यंदधिपर्यग्निंचहृयं।।संप्रेक्ष्यस्फ्यंकरो
ध्वर्युःपत्नीवर्जंयशाविवा।।प्रेष्यत्वरस्वभाग्नीध्रोप्रेक्षणीसादयेन्नतः।।अध्वर्युस्फ्यमुद्रास्यास्तेघस्मा
तेध्मादिसादयेत।।अग्नीत्प्रत्युष्टमग्नेर्वीस्रवशसोवनिधेयते।।८५।।संप्रज्वेज्ञोक्षणमित्येवजुहूदीनिद्वि
र्वीयकं।।तत्वासंप्रज्यचाग्नेणसादयित्वोत्करेततः।।दृत्वाशालांततःपत्न्यागार्हपत्याद्यवेक्षणं।।सए
वाज्यप्रसीत्यंतप्रीक्षित्वाध्वर्युराज्यकं।।घ्रुवमुत्पूयचादायदृत्वांतःशालमाज्यकं।।एहीत्वापन्नुवद्
घात्परिकम्निंसएवच।।राजानंब्रह्मणेदद्याद्ब्रह्मादायसोमकं।।शालामुखीयमग्रेणपरीत्योत्तर
तःस्थितः।।तस्मेवोत्तरतोध्वर्युस्तिष्ठन्नग्निंसमानयेत।।शालामुखीयेसंकल्प्यपुराणंमंत्रकीर्तनं।।९।।
समन्वानयनंविद्याद्यत्रवैकल्पिकंभवेत।।अध्वर्युयजमानस्तंपत्नीपत्नीवस्यपुत्रकाः।।पौत्राश्चान्वार
भेयुस्तेज्येष्ठानुक्रमेणतु।।हरेदग्निमन्वंचब्रह्मादायाथसोमकं।।अन्वगाज्ञानिचान्येनव्याख्यो वा
यव्यकानिव।।स्याद्दक्षिणहविर्धानोत्तरवेद्योश्चमध्यतः।।वेदिसंप्रेक्षणंबर्हिस्तरणंसादनंस्रुचां।।

एताविक्षुनिवस्योनाहषनौस्वधितिस्रुवौ॥यज्वायन्नेनिघ्नश्यापस्पृष्ट्वादायाथसोमकं॥सएवा
५ हवनीयानेरुपस्थानंतमाघरेत्॥९॥अग्निन्नेतुत्रंतंत्वापशुतंत्रंविहायतु॥अन्यादधातीत्या
दिस्याहरुविलोस्रुवाजतिः॥राजादानादिवस्रुनीधांतंयूपाजतिस्ततः॥यूपंछित्वावटंस्वात्वात्रि
हक्कुम्पादिपाशुकं॥तंत्रमाहवनीयेस्यादाज्यग्रहणमत्रतु॥पंक्त्यादाहवनीयस्यदक्षिणक्रोणिपा
र्श्वतः॥सर्वत्रब्राह्मणस्वस्तिछन्कुर्यादाश्रावणादिकं॥अन्ववानयेनेपक्षेशामित्रंपशुबन्धरेत्॥अ
न्ववानयेतयद्यग्निंनिर्मथ्येनपशुंपचेत्॥अग्नेर्वैपिन्नइत्येवंसाद्यवसतीवरीः॥१०॥अग्नीषो
मपुरोडाशमितिसंप्रेषनिर्वपेत्॥इडाभाजनपर्यंतंपुरोडाशःपकीर्तितः॥पशुश्चत्वारोरात्रोवा
दिवेवेत्यपरेजगुः॥स्वरुश्चाग्निहोत्रंयोयज्ञवेशसदोषतः॥पत्नीसंयाजमाजंतिःपशुश्चस्ना
तपक्षके॥जतोत्रस्वलइत्यादिप्राङ्ङेत्याप्याय्यश्वभ्रवो॥पत्नीयागःपुरोणोवानवेवानतुषाज्ञ
तिः॥अन्ववाप्याप्याय्यविज्ञानिजुहोत्याज्यावितंतरे॥प्रायश्चित्तानिजुहोत्यथबर्हिरंक्षाघ्रत्स्व॥
समिष्टयजुरुत्सृज्यप्रणीतार्यंप्रुपस्थितिः॥५॥इयंयतस्रइत्यादित्वाग्निश्वापक्षउत्सृजेत्॥अ

विकारोथऊर्ध्वायास्रुत्राडितिशासनेः॥सम्राट्विशिष्टेदोहान्षट्दुग्धातत्वातनस्त्रिच॥अध्वर्युरुसवेधनंवैषार्थ
करणेविदुः॥कर्मशिरवापवित्रादिवत्साधाकरणंतकं॥अग्निक्षाश्चवत्सोवाद्येवाताश्चस्रुमंत्रकाः॥दधिग्रह
ग्रथाग्निक्षाधर्मतिंक्षाश्रिरास्तथा॥अग्निक्षावेतितत्स्रीकामंत्रेणाग्निक्षयोर्द्वयोः॥ऐंद्रीस्यात्सवनाग्निक्षामैत्रा
वरुणिकापरा॥शाखाग्नेकविधंबर्हिर्हविषापरिधिनिःसह॥१०॥धाय्यावदिध्मवेदंचत्रिहविहविर्वा॥
॥त्रिनामेपत्निमेरात्रौतीर्थेनिघ्नविधुंत्पशौ॥नासंस्थितेसदोतीयादर्वाग्वादक्षिणानयात्॥पालीसंप्रश्नस्वा
ध्वर्युःचेष्टेऽनेतरित्यथ॥ग्रावणोवायत्रमुन्नेताचमसान्द्रोणग्रेवच॥क्षालयित्वादक्षेन्यस्यपुरोडंसाद्
येत्सरुः॥ब्रह्मणश्चतुरस्रस्याद्धेतुरुक्तपरिग्रहः॥इध्मुक्तयजमानस्यत्रिसप्तातुरुच्यते॥प्रशास्तुरु
चतष्टस्याऽनष्टोब्रह्मशंसिनः॥योतुरुयेविशःखीयानेष्टुर्दक्षिणवक्रकः॥१९५॥अन्नावाकस्यरास्नावान
मीधःशंकुवङ्गवेत्॥एतेदंडविकारास्युश्चमसाश्चतुरस्रकाः॥सव्यवक्रःसदस्यस्येत्येतच्चमसलक्ष
णं॥त्रिहक्कुम्पादितंत्रंस्यादग्नीधोमीयवक्रमात्॥अत्रोपसादयेदिध्मावर्हिरग्नीध्रएवतु॥सांकाशिने
नवाष्टश्चात्रस्तरोवाश्ववालकः॥धागाज्यग्रहणादग्नीध्रीयादीन्यंत्रसंग्रहेत्॥एताइतिस्रुवोग्रहाप

रिध्वादीन्सुनज्मिते॥स्योनोमेत्यृषभोयन्मेयस्यृङ्मेहिचक्रमात्॥एकादशकपालानिद्वेकपालेच
नर्जने॥१२०॥दोहस्थालीचपात्राणिधानादित्रितयस्यत्र॥सन्नह्यपोदिसंसाद्यघृताक्तेदारुपात्रिके॥प्रे
क्षणादित्रयंवापिप्रदंतीचपवित्रके॥घृतीतासादनंपूर्ववज्जेसन्नरतोनवा॥तदातुद्रोक्षणीशेषेःपिष्ट
संयवनंनवेत्॥स्कंगादानादिकंनैतिन्नानाबीजस्यतंत्रवत्॥बीजेक्षणेचकिंशासनिर्वापादिचतुष्टयं॥
वर्जयित्वातुतंत्रंस्याद्बीजावापनान्नथा॥चतुर्णांहिविषान्नत्वेकंनिर्वपेक्रमात्॥एंद्राग्नीहीन्यवौश्वा
त्रनिरुप्यद्रोक्षणेक्रते॥१२५॥द्विधाकृत्वैकनंशंतंव्रीहीणान्नवहंतिच॥उद्यच्छतयवान्व्रीहीन्नवधातावं
शेषितान्॥निनीयतंडुलापञ्चघातदोहोघपेषणं॥उपधायकपालानिन्नर्जनेद्वेचमंत्रवत्॥तिरःपवित्रमा
नीयपयस्थालीमधिश्रयेत्॥जधिश्रित्यप्रदंतीन्नसंवापःप्रथनांतकः॥परिक्षृत्यशतयवान्व्रीहीन्वेपेन्नर्जन
योःशृतक्॥धर्मस्थेतिनिरुक्तेक्षीरेदध्यानीयत्वगादिकं॥आद्यांतनवतार्यैतान्शतयवान्द्वेधाविन्नज्यत्व॥पवि
त्रांतर्हितेपात्रेघृतमर्धियवान्वेत्॥धानास्तूत्तरेलेवनसंभारेघधिश्रयेत्॥वसीवधनानाघर्षन्
विधाज्येनुधमंघति॥करंभंतदधिश्रित्यलाजांश्चवितुषीकृतान्॥जाज्यपात्रेसमोधेतत्परिवापमा

धिश्रयेत्॥आग्निक्षांवाजिनंवापिपवित्रेप्रस्तरेक्षिपेत्॥सवनेन्यस्रुक्सर्वेभ्यःप्रातःसवनएववा॥निरु
प्याथातंतेकृतोद्वास्यानुसवनंयजेत्॥पिंडाग्निप्रणीतांतंवाकृत्वासर्वंनिधायच॥कपालयोगएकस्मि
न्नेकेकंश्रपयेन्नथा॥सकृदुत्कायथापाठंसर्वमंत्रंसमंजनं॥१२५॥घृतिस्तोमंत्रयेन्नस्यात्स्येकनथ
वान्नवेत्॥जनन्नपुर्यमंत्रेस्यादध्वर्युस्त्रीरपः॥प्रापयेत्तूर्यया द्वारायमसोवसतीवरीः॥घृतीत्येक
घनास्ताश्चहोतुर्दक्षिणतोहरेत्॥जत्वादधियरुपात्रंक्षिपेदाहवनीयके॥तिष्ठतेवग्रहाहाभ्यांसर्वान्य
त्रदधियहात्॥जन्यत्रमंधिसंस्रावादासीनोजुजुयाच्चते॥जतियाघत्रयंवान्वग्दक्षिणतद्दिदेवतान्॥
जेन्धदाभ्यावुदक्तेषांयद्दिग्लोतितानिहः॥चतुस्रक्रंपसुपात्रंस्यादेदाभ्यंश्लक्ष्णकंनवेत्॥१४०॥
स्वर्णराजतपर्यस्तेउडुंबरमयेवते॥वाचयित्वाधनिग्राभ्यांस्रुवादाभ्यग्रहणंनवेत्॥उपनद्धस्यराज्ञोंश्च
सवस्त्वादिनिरुक्तिभिः॥घृतग्रहोत्तरप्रसादन्यस्मिन्निनयेदपः॥तस्मिन्नाधवनीयस्थात्रिःक्षिप्यधुनु
यात्रतः॥मांदस्तेतेदद्मानिस्तेसुक्राघनुषजनं॥जंश्रुनुपरिकृत्वास्मिन्छुक्रंतदतिवयरुः॥आदा
यकृक्रुहंतिष्ठेत्सोमःसोमस्यवाहरेत्॥जारब्धेयजमानेतुयज्ञेसोमेतिरुयते॥यदद्दिणाग्नेधाहत्यरा

जन्यंप्रन्नजेऽशिक॥१७५॥उपांग्वग्निषवार्थंतुषडंशन्तस्वतेक्रते॥घृतिघ्रस्तातसदकंसेनादिषै
षड्यते॥घृतिघ्रस्तातसदकंसेनोदक्चमसेनवा॥जघनेनाहवनीयंघ्रस्तुपलंबस्वएवहि॥हिरण्यन
ग्निःघ्रक्षाल्यमध्यमायाप्रथंगुलै॥दक्षेसक्तस्यहरंशुग्लीयाद्यामदेव्यकं॥सामानवानंमनसणा
यमानोंशुपात्रके॥स्यात्सजापतयेतिग्रहणंहोमएवच॥कयानश्तियोन्यावायुरुंगदन्निनात्रथा॥हिर
ण्येयानंनंत्वानःप्राणएनुपरावतः॥१५०॥इंद्राग्नीमइतिद्याभ्यांवेधामन्निक्षमार्जनं॥दद्यादध्वर्यवेत्वश
तमानंहिरण्यकं॥ध्वात्रइत्यादितुल्यंस्याद्यांग्वग्निषवेत्रिषु॥उन्नेताहोत्वमसेजलंत्रेषितआनयेत्॥
नियोनेणलतास्तस्मिन्घ्रक्षिद्याद्याय्यचमलि॥विनजंत्यनिषुरंवतिरसोयावत्स्वेघ्रज॥एवमेकःघ्रहा
रःस्यात्पर्ययिरुक्तचतुष्टयं॥पर्ययांतेननियानःत्रेषस्तस्याघएवतु॥पर्ययास्त्रयइत्येषऋजुग्रंथस्त्वधा
परः॥त्रयःघ्रहारावर्गःस्यात्पर्ययिरुक्तचतुष्टयं॥त्रीनुपेयुरुपर्ययिनित्येवंकेचिदूचिरे॥यस्तेषुघर
स्ताच्चपरस्ताच्चोदबुध्नतां॥धारायंघ्रणंसर्वेषांहिरण्यंप्रयंनवेत्॥उपांतर्यामसंस्थोवोधारायंयय
लेघ्यं॥गृहीत्वासोदबुध्नेस्मिन्खलंक्षिप्त्वाघसादयेत्॥गृहीत्वायंयंघ्रातरतियाघ्रत्रयंयहा॥अग्न

आयूंषिवोन्निष्ठन्नोजसातरलिःस्त्रिनिः॥आग्नेयमैंद्रंसौर्यंचसजुष्टंघ्रज्यसादयेत्॥सक्तुस्वर्णयो
न्निघ्नमिन्द्रयेघ्रणमाहितं॥राजानंपरिधायांतेहिरण्यंप्रयणंपरं॥१६०॥भास्तावेसर्वआसरिन्या
घासदसिनन्नथा॥अवकाशेरूपस्थानंयाजमानंनतऽच्यते॥परिन्नरितिसर्वस्यघ्रत्नवर्चसमुन्मजे॥
कतिपात्रालिचाधायनिर्दिष्टेनक्रमेणतु॥घृतिष्ठायेनवेरुस्यान्मध्यंप्रेसवनेहितत॥घृत्येकमेववी
र्ययिातियाघ्रान्नेऽग्नीयरं॥विस्रोडेणमुपस्थायेवंद्रस्याधवनीयकं॥विन्वेषांघ्रतन्नत्यावेजठराग्य
नुघ्रज्यते॥कोसिकोनाप्तसर्वस्यघ्रत्नवर्चसमुन्मजे॥विन्नुवेघ्रवाहणायस्वाहेत्येवंप्रकारका॥१६५॥
व्याधराःस्युर्यथान्यूंतरोइंसर्वेषुवर्त्मयेत॥होत्रध्वर्युद्वितीयैस्तृजतेन्येघ्रवराःक्रमात॥नार्जयित्वा
पुरोडाशःत्रेषःपशुविशासनं॥उत्करेथपरिन्त्यस्यस्फ्यादियज्ञोपतिष्ठते॥सदस्युपविशेघ्रत्नायज्ञा
नमपरेणतु॥उपस्तारःसमंत्रासुरामिक्षायास्त्वमंत्रकं॥धानासहेनमंत्रास्युर्यथार्थमितरत्रत्व॥आधाय
तांघ्रताद्वैधानादित्रितयस्यत्व॥उद्धास्यक्रमशःसर्वाण्यामिक्षामन्निधार्यत्व॥व्युहत्यानीयवोत्सेकम
न्निधार्यत्वलंक्रियां॥१७०॥यस्तआत्मेतियूलोन्निधारणेद्वासनेघुनः॥अन्निधार्यत्वलंकृत्यनिदधा

जन्यंप्रन्नजेऽशिक॥१४५॥उपांग्वग्निषवार्थंतुषउंप्रन्नस्वतेक्रते॥घ्रिघ्रस्थातसदकंसेनादिशे
षऽप्यते॥प्रतिघ्रस्थातसदकंसेनोदग्वप्रसेनवा॥जघनेनाहवनीयंघ्रस्पुपलंबस्वएवहि॥हिरण्यप
त्रिःघक्षात्यप्रध्यमायाप्रथांगुलौ॥दक्षेसक्रत्प्रहारंमुग्रहलीयाघ्रमंदव्यकं॥सामानवानंमनसणा
यमानोंप्युपात्रके॥स्यात्प्रजापतयेवैतियहणंहोमएक्व॥कयानश्चित्रोन्यावायहणंदक्षिनात्रधा॥हिर
ण्येवाननंत्वानःप्राणएतुपरावतः॥१५०॥इंद्राग्नीमइतिघ्राभ्यांवेधामध्रिघ्रमार्जनं॥दध्यादध्वर्यवेत्स्वश
तमानंहिरण्यकं॥ध्वात्राइत्यादितुल्यंस्याहपांग्वग्निषवेत्रिषु॥उन्नेताहोत्स्वमसेजलंप्रेक्षितआनयेत्॥
नियानेणजतास्मिन्घ्रक्षिधाधाय्यचर्मणि॥विनजंत्यनिषुएंवतिरोयावत्सवेघ्रज॥एवमेकःघ्रा
वःस्यात्पर्ययित्रचतुष्टयं॥पर्ययोतेननियानःवेषस्तस्याघएवतु॥पर्ययास्त्रयइत्येषक्रजुर्यघस्त्वधा
पर॥त्रयःघ्रक्षारावर्गःस्यात्पर्ययित्रचतुष्टयं॥त्रीनुपेयुन्घ्रपर्ययानित्येवंकेविद्विरे॥यहणेषुघर
स्ताच्चपरस्ताच्चोदबुध्नतः॥धारायहणंसर्वेषांहिरण्यन्नयणंन्नवेत्॥उपांतर्यामसंस्थोवोधारावाग्नय॥
लेघ्यं॥गृहीत्वासोदबुध्नेस्मिन्सलंक्षिप्त्वाथसादयेत्॥गृहीत्वाग्नयलंघातरतियात्रत्रयंयहा॥अग्न

आयूषिवोन्निषन्नोजसातरणिःस्विनिः॥आग्नेयमेंद्रंसौर्यंवसजुष्टंन्नज्यसादयेत्॥सक्रुत्स्वर्णयो
निघ्नन्निन्नयेडलमाहितं॥राजानंपरिधायांतेहिरण्यन्नयणंपरं॥१६०॥आस्तावेसर्वआसीरन्प्रा
घासदसितन्नघा॥अवकाशेरूपस्थानंयाजमानंतऊच्यते॥परिन्नरितिसर्वस्यब्रन्नवर्चसमुन्नजे॥
कतिपात्राणिवाधायनिर्दिष्टेनक्रमेणतु॥घतिष्ठायेनवेरुस्यान्मध्यमेसवनेहितत्॥घत्येकमेववी
र्ययितियाघान्नेऽग्नीग्रहं॥विलोडेणुपस्थायवंदस्याधवनीयकं॥विन्वेषांघ्रतन्नत्यावेजठराग्न
नुघन्यते॥कोसिकोनामसर्वस्यब्रन्नवर्चसमुन्नजे॥विन्नुवघवाहणायस्वाहेत्येवंघकारका॥१६५॥
व्याधराःस्युर्यथान्नुंतरोडंसर्वेषुवर्तयेत्॥होत्रध्वर्युद्वितीयैस्तक्रजुतेन्येघवराः क्रमात॥नार्जयित्वा
पुरोडाशःघ्रेषःपशुविशासनं॥उक्त्रेरथपरिन्यस्यस्पादियज्ञोपतिष्ठते॥सदस्युपविशेघ्रन्नायज्ञा
नमपरेणतु॥उपस्तारःसमंत्रास्युरग्निक्षायास्त्वमंत्रकं॥धानास्त्रेनमंत्रास्युर्यार्थमितरत्रत्व॥आप्याय
तांघ्रतार्द्रधानादित्रितयस्यत्व॥उद्घास्यक्रमशःसर्वाण्यिनिक्षानग्निधार्यत्व॥व्युह्यत्यानीयत्वोत्सेकम
निधार्यत्वलंक्रिया॥१७०॥यस्तआत्मेतियूपोनिधारणेघ्रासनेघुनः॥अनिधार्यत्वलंक्रत्यनिदध्या

ऽत्करेत्यतत्॥द्विदेवत्यस्यसंस्रावंव्यपनीयद्वितीयकः॥हविर्धानंविशन्यात्रप्रध्वर्योर्दक्षिणाहरेत्॥अ
ध्वर्युम्नस्वकंपात्रंतस्यदक्षिणतोहरेत्॥सदोगच्छेत्रथैवस्यान्मरुत्वतीयेरपि॥पवंजिन्नग्निडाक्षान
मेडैःक्रयदिरिक्रतं॥इडांधाश्यप्रनोज्योतिःआशित्रंघहरेद्विहृत्॥संसाद्यकंसादिग्नेभावदेवःशोक्ष्य
स्यमादयत्यवन्हृष्टिकंसं॥निरस्यतद्वावन्हजेज्जुरूवच्छिल्पंयजुःधाश्यत्वेषमूहः॥१७५॥पञ्चा
दक्षाप्रपालंबोरज्जुरीषानियोजिता॥निष्क्रामतोदक्षिणतःप्रविशन्यात्रमाहरेत्॥निष्क्रामंम्नस्वकंपा
त्रंतस्यदक्षिणतोहरेत्॥वैश्वदेवमुपाकृत्यसवनंसंप्रस्थवा॥प्रेषितोग्नीन्सवनीयांनिर्वपेत्यथनिर्व
पेत्॥पूर्वेषुपुरोडाशंसवनीयांस्ततःपरं॥समानंतंत्रमेवस्यान्निर्वपिद्याथकर्मणि॥पवित्रेयछ
वैषायक्रमेणाजामुखीयके॥ग्रेक्षप्योतीयशेषेणपिष्टसंयवनंम्नवेत्॥इतिप्रातःसवनं॥ ॥माध्यं
दिनस्यम्नसानंतरासादयेत्सह॥१८०॥प्रक्षाल्यावधनीयंवतथाम्नस्तंतुनः॥पवित्रेकल पञ्चा
दनसादक्षिणस्यम्नयावादानंसम्नंत्रस्यान्मानमंत्राःधकीर्तिताः॥हविष्कृद्वाचयित्वाग्नीधोतारःपर्यु
पासते॥उन्नेतारोहोत्रचमसेजलंग्रेषितआनयेत्॥नियोनेणलतास्तस्मिन्प्रक्षिपाध्याय्यचर्मणि॥वि

मज्यघोषमंत्रेणअग्निमुखंवतिन्नूरिश॥सक्तद्वेषःप्रहरागेनियमोननवैववा॥वर्गःप्रथमएवंस्यान्नियमा
दितथोत्तरौ॥उत्क्षेपयहणेग्राकांक्षतीयेक्रीउनंम्नवेत्॥१९५॥तत्राप्यग्निषवेमंत्रःपर्यायःप्रथमस्त्वयं॥ग्रेषा
दिवोत्तरावेवंग्रिहस्कानेहहहत्॥आमास्कानितिस्वस्कंनउपांशुग्रहएववा॥अग्रम्नस्रतिग्रेषश्रुक्रादिग्रह
णम्नवेत्॥धारास्वाग्रहणंस्यात्तत्तीयोदंचनस्रुतिः॥उदबुध्नादितहत्याद्वेणस्यग्रयणंत्रिनिः॥त्रयाणांपवा
मानानामिड्यायत्वेतिचग्रहः॥अवकाशेरुपस्कानेविशेषस्त्वेषवक्ष्यते॥द्विदेवत्यानसंत्यत्रध्रुवस्कात्याज
नंतरं॥प्रतिष्ठायेमहत्येवमेकेकमतुपात्रके॥१९०॥ग्रत्यकमेववीर्यायित्यग्न्याऽशिग्रहं॥विष्णोर्क्रे
णमुपस्कात्वेंद्रस्याधवनीयकं॥विन्वेषांदूतमस्कात्रंजठराद्यतुषज्यते॥कोसिकोनामसर्वस्यब्रह्मवर्च
समुन्मजे॥इक्ष्वाप्यष्ठुरोडाशंसवनीयांस्ततःपरं॥तंत्रंसिष्टकृदादिःस्यात्संयाज्येसवनीयके॥जुह
याद्याक्षिणंहोमंसंघछन्नेनुवासस्या॥स्कान्विलस्तंदशावद्यमुहूर्त्तातिहिरण्यकं॥पंचविंशतिधाकृत्वा
वर्गंयांदक्षिणांक्रमात्॥दद्याद्दशषट्चविंशतस्त्रिसप्तएववा॥१९५॥हिरण्यंपूर्वमग्नीधइतरेभ्यो
धांत्रकं॥अग्नीदित्यादिसंबोध्ययथाभागंतइत्यपि॥दक्षिणानांददामीतिदद्यान्नेत्यामुपूर्वशः॥पुन

ग्नीधइत्यस्मात्किंचिन्नस्मैहरेत्तुसः॥अन्यद्धाउपदृष्टेयज्ञस्यान्येषुकर्मसु॥यश्चयस्योपदेष्टास्या
न्नन्नासंधनं॥मंत्रायत्तपत्निधोराजनन्यान्सोमपानिति॥येनक्षयंतश्चनमःपित्तन्यइतिपंचते॥
नातिक्रामेन्निवारत्वादतीमोदोश्वरेदिह॥हनःदृष्टिंवावतुर्गृहीतहितयंमुखीये॥आगन्मवाग्नी
धमनिघ्नतिष्ठेवतुर्गृहीतहितयंचतस्मिन्॥२००॥हनोंतरिक्षंवमुषोंतरिक्षंयास्तेतिगछेदनिष्टर्ववन्हिं॥
जुहोतितस्मिंश्चहनोदिवीतिमुषोदिवीत्यवतुर्गृहीते॥येनेत्युपस्थानमिहेवयज्वात्रिकंत्रिकंचापिव
तुर्यहाणं॥हृहत्यछेन्नवछ्रयादोजसेतिरथंतरे॥महेंद्रायवषट्कृत्वासक्षध्वर्युनरास्त्रयः॥सकृत्सकृ
दितियास्यांजुजुयुस्तत्तुवक्ष्यते॥आग्नेयमग्नेतेजस्विन्नितिहोष्यन्नवेक्ष्यते॥दीक्षायेवेतिजुत्वातत्ते
जोविदितिवावयेत॥इंद्रोजस्विन्नवेक्ष्येइंद्रायहाणस्वेतिहूयते॥ॐ जोविदसियज्ञानंवावयेद्रोमक
न्नतं॥२०५॥सोर्यंवित्सूर्यन्नाजस्विन्नितिलोष्यन्नुते॥वायोश्चतेतियज्ञानंसुवर्विदसिवावयेत॥अध्व
र्युरेववासर्वाक्रमेत्रीन्नयिनेधादिनिस्त्रिनिः॥अंश्चदभ्यावर्तियास्यान्नवास्युःप्रकृतावितृ॥उपा
कृतेनुमाहेइसंवनंसंप्रस्थ्यन्त॥ऋषितोनिर्वपेद्ग्रीत्सवनीयांस्कृपूर्ववत॥२०९॥ ॥इतिमा

ध्यंदिनसवनं॥ ॥कलशावंतरासाधोन्नक्षितान्नमसास्तथा॥ततःसंप्रेषयेदग्नीत्परिश्रयणमाहर॥अध्व
र्युरनिषोतान्नवनियान्नदृष्यते॥प्रहरनियमेनात्तरसोयावद्यजस्वेवत॥एवमेकस्कृपर्यायःपर्यायैतुत
थेतरौ॥आदित्यस्याप्यतीशेषमादित्यग्रहशेषितं॥तृतीयायंयणःपूर्ववत्तुर्ध्युदवनक्रतिः॥यागकालेयथा
सिध्येतथासोम्यवनिर्वपेत॥पात्रासादनमारभ्यऋत्विछालामुखीयके॥चरुस्थालीचमूर्पादिपंचकंनेक्षणं
तथा॥दारुपात्रीघृतेनेतिमेक्षणेतिघृणयादिकं॥निरुप्यश्रपयित्वैवसोम्पात्रासादयेद्वसं॥२१०॥वह्नीकंवा
पचेत्सोम्ययथालोकिकमेदने॥उन्नयत्रपरीज्यायांनस्कवाजातिरिष्यते॥पत्नीयागःपुराणेवानवेवानतु
षाजनि॥ऋवामाघाय्यचित्तानिजुहोत्यात्रिंतगणे॥॥अलक्षतिछाप्रिंदाघाऋगादिनेषजानिवा॥स्या
दश्रग्रहीतेनुगीदिगणएवच॥॥प्रजापतयइत्याद्याश्छंदांस्यथजयादिकान्॥अग्निनादितनूरुंद्रो
तारःसदशात्मकाः॥ह्रत्वातुपोरुषंसस्रुंधात्तोत्वाघ्रत्यच॥तिछन्तुवेणवइचोषीयज्ञंवसिस्कवै
वतु॥ह्रत्वायुर्दृमयाद्दिघ्नुऋग्दिग्नोचनात्॥ह्रलेनिरस्यवात्तालेविशाणंशुक्रमेवच॥मुष्टिंवदे
दंचनिमज्यपाणीस्तीर्त्वास्यजुहुंतमथस्रुवंच॥षलेक्षणादीनिवेदसुछंमदंतिधृतीवसन्नानमाधात॥

वेष्टेत्यध्वर्युहस्तस्रुवकंस्रुचंचसंमृज्यप्रतितथवंते॥संमृज्यपत्नीक्षणमीक्षणंतमुत्सृज्यतिष्ठन्त्सिवा
मिमंत्र्य॥उद्गासयेदेककपालमाविःष्टङ्समज्यादथनेष्यहोमा॥यज्वाप्रहृत्विजोमीक्षतेतिप्रस्कात्स॥
मम॥वात्वालंकेनेष्टयनेर्ऋजीषमनिज्जुह्वति॥पयसामधुमिश्रेणदध्नावासादनंस्रुचः॥२२॥जनय॥
ज्यलिप्तशरावापालाश्यांहुंबरीतुवा॥यत्तेयाक्षणुवाकेनतथाग्निमरिरिक्षतश्चा॥अध्वर्युर्जुह्वियाद॥
नेस्रुशेयुस्तमितिस्थिति॥जंतेबर्हिष्यथाग्नीदपस्थिरथसंमजेत॥आपोवाजजितःस्रुक्रंचतुर्थीहेण
तुत्रयं॥ज्योतिश्चतुर्थहिणंत्यय नेच्छिष्टनसर्विषा॥स्कालीहविःपुनस्कालीमनिधायज्यभागयोः॥
अर्विरर्विसपस्तारानिधारायागयोर्द्वयोः॥अग्नीदपःसकल्पेथेदापोवाजजितोमजेत॥ज्योतिश्चतुर्ग
हीतेनहवक्ष्मस्थापनंस्रुचः॥२३॥इमंविष्णोमिवस्तानेपल्ल्यायोक्रविमोवनं॥यज्ञस्येतिजुहोतेतृणं॥
द्वितीयोध्वर्युराद्रुतः॥पात्राभ्यादायगत्वाग्नीदसिदादिलुनात्ययं॥प्रस्तरंस्थापितोबर्हिदोमुष्टिषु
नातिव॥सपात्रासादनंयावद्रुस्रुवाद्याध्वर्यवंनवेत॥निधायस्रुवंनिष्क्रामंतयानिर्वपणंनवेत॥
संनह्येघनवापत्नीनस्यंतेकविर्नच॥परिध्योर्दक्षिणंसंधिमुत्कावायेणदक्षिणा॥प्रत्यंचवस्रुमा

साद्ययजेतोपांशुदेवता॥मैत्रावरुण्यास्त्वधमुष्टिवेदोक्त्वा यथालीवपरिस्तरणीयात॥स्फ्यःधोक्षणीपा
त्रजुहूपभृद्ध्रुवस्रुवंध्रुवेजधरमेक्षणानि॥वेदाज्यधान्यधकदोहधान्यःइध्मावर्हिरग्नेदेवउहरुपवोहोत॥
घृतस्रुउध्वाग्नयेत्ययस्यांविधायवाज्यंचनिरूधरक्षः॥स्फ्यपालिसत्रज्यबर्हिरिधंपत्नीवसंघे
यंनिरस्यवस्यंव॥घशित्रवज्रंधितिंतथमेक्षापत्नीक्षणादिस्वयमीक्षणांत॥द्विरुत्सुनात्पवित्रेतिध्रुवाया
प्रायोथवेद्युक्षणकंस्वधाच॥स्तीर्त्वोथतूष्णींविदलंध्रुवासिवैषासदन्नामथविलुनीस्त॥उद्गास्ययन्नस्व
यमाज्यनामाविक्षापयस्यामथदेविकाःषट्॥ध्रुवाज्यसःस्विष्टकृंतंतथेउशग्वादहुताजिनकर्मवेषः
॥उपोषणाद्याहवनीयवन्नेरंगारआधेनुवरात्समानं॥कस्त्वाथयज्ञस्त्वथगोपतीवस्यान्नपलंरोपण
मित्यर्यते॥निष्क्रम्यदेशंतरइष्टिरंतासूर्णाजितिःसप्ततइत्स्वावा॥घस्यइतोवानयतेवन्नीस्तथे
ववानिष्क्रमणंपुरावेत॥होमातिपत्नीघतिहोमनेकेउपक्रमेताथजतःपुरावेत॥आरंभणीथाथरू
तापुरावेदाधानसोमेक्रतेसमाप्ते॥२४२॥ ॥इतितृतीयस्वनं॥ ॥यांजमानंयथापूर्वमग्नावि
ष्ट्वोश्चइत्रहु॥पथ्यादीनांनवेद्यिशरोन्नादइष्यते॥पथ्यादीनामुद्जितिस्याद्विलोरन्नादइष्यते॥उ

पसत्त्वथदद्विस्यात्साक्षतत्वेनवान्यथा॥वपानांहविषांवापिसानाय्यवदुदीरयेत्॥नवेत्यन्छुरोऽउशेधन्
११ मंत्रब्रह्मत्वहत्॥सर्वेषांसवनीयानामिंद्रियाद्यनुमंत्रणं॥स्विष्टकृत्त्वपिसर्वेषामायुष्माननुमंत्रणं॥घृतयो
गद्वयेदद्विःसोमस्तन्नादृश्यते॥हविर्हैकंकपाले स्यादामिक्षायाश्चदोहवत्॥२४७॥अन्नादोदेविकानांच
दद्विःस्यादाज्यपक्षके॥अन्नेरन्नादएवस्यात्सर्वेषांपठितानिवा॥दक्षिणाहवनीयस्ययज्ञास्तेषाक्रतेषु
च॥सौमिकेषुसदस्येवपुरस्ताद्ब्रह्मणेविशेत्॥द्वित्रेवत्यश्चतुरेषुदक्षिणाहवनीयतः॥ब्रह्मकर्मस्वपूर्वेषुत्र
मोदक्षिणतोविशेत्॥पौर्णमासविकारेषुऋर्यस्त्रक्रतिवन्नथा॥पणीताहवनीयस्यआस्तेदक्षिणतस्ततः॥
सप्तमंत्रकंतथैवास्तेआसंस्थायांयशोरिह॥यद्यायवसतीवर्योद्धियंतेयस्तिस्तदा॥२५२॥प्रणयेद्दक्षिण
तस्तद्धीमास्तेत्रणेषुसः॥आग्नेयेनपशोतस्यधाक्रतेपात्रसादने॥दक्षिणाहवनीयाग्नेःधाक्रतंतत्पवे
त्रेन॥ऐष्टिकेषुत्रयोदशेषुसर्वेषाहवनीयतः॥आस्तेदक्षिणतोब्रह्मासौमिकेषुसदस्यपि॥सोमाभिष
कालेचतस्यदक्षिणतोविशेत्॥दक्षिणेनाग्निषोदन्सयत्रीत्यामंत्रकस्तिह॥यथावेदवच्चास्ययद्ध १२
येस्तिदिष्यते॥आस्तेवास्तावउज्ञातुर्ब्रह्मादक्षिणतस्त्वसौ॥ब्रह्मन्त्सोमाभइत्युक्तेसदेवसवितर्जपेत्॥

॥२५७॥एकैकंस्तोमभागानांरश्मिरस्यादिकंजपेत्॥घ्रतिस्तोवंक्रमादोन्द्रियंवंतस्तुतेतिच॥प्रसवाघा
१२ तरेषस्याद्ध्रुवइंद्रादिमध्येमे॥सुवरिंद्रादिकंअंत्यस्याद्यतीयसवनादिषु॥स्तुतेयज्ञानमध्वर्युस्तुतदोहंच
जावयेत्॥स्तुतस्यस्तुतमित्यादिमिंद्रियावंतइत्यपि॥रयीणामंततोमंत्रास्ततःशस्त्रेपिवाचयेत्॥स्तुतस्य
स्तुतमित्यादिमिंद्रियावंतइत्यं॥शस्त्रस्येतिचयावंतोरयीणामंतमेवच॥यद्ध्वर्येस्तिदेवस्याज्ञस्तोमादि
षुकर्मसु॥ब्रह्मोद्गासनआगत्यऋर्यन्मंत्रादिकंमह॥स्तुदादोंऽबरीशंऋभमितःदृष्टयान्वितैः॥ऋ
यद्धोनयतःपाशंरज्जुमध्येवलक्षणं॥पाशावंतिमयोःक्षिप्वादक्षिणाक्रथलक्षणं॥लक्षणेलक्षणं
क्रत्वापाशौमध्यमकेक्षिपेत्॥लक्षणंदक्षिणाक्रथंऋरिष्टावधेनवत्॥एषत्रिशंऋभागस्याद्धि
ष्ण्योपरवकादिषु॥२६५॥ ॥सोमेगोपालकारिकासमाप्ता॥ संवत् १०८२ रावर्षमितिमाघवदि १
४थाल्युपनामकनागेशात्मजेनेषभट्टस्येदंपुस्तकं॥

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH ROYAL ASIATIC SOCIETY
Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June 2017

S.C. 1.

॥ सोमस्यगोपालकारिकासमाप्ता॥

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY